

A jászol üzenete

Itt a karácsony milliónyi villogó lámpájával, csilagszórósan, harsányan, hamisan. Elvész a külsőségek között a Messiás igaz üzenete, az emberiség legnagyobb kincse, a szeretet. A szeretet a legcsodálatosabb, legkülönlegesebb erő. Minél többet adunk belőle, annál gazdagabbá válunk, és magába hordozza azt a lehetőséget, hogy földi életünkben megteremtjük a mennyországot!

– Hol itt a mennyország? – kérdezhetik némi éllel. Valóban boldogtalan, szorongó a világ, mert nem a szeretet, hanem a pénz és az önzés útját járja. Az ezredforduló embere éppen most, a karácsony előtti válságban döbbsen rá, hogy valami nagyon elromlott. Ezt az egyházak, a vallásos, hagyományokat tisztelő emberek már régen mondták, de a sikeres emberek ezen csak kacagtak. Sokan úgy gondolják, hogy a mi katolikus hitünk nagyon szigorú, ezért inkább a 20. század talán legismertebb amerikai prédikátorától, a baptista Billy Graham karácsonyi imájából idézek: ... *Tudjuk, hogy igéd azt mondja: „Jaj azoknak, akik a gonoszt jónak mondják” – és mi pontosan ezt cselekedtük. Elvesztettük lelki egyensúlyukat és értékeinket viszájára fordítottuk. ... A lustaságot jutalmaztuk – s mi ezt szociális segélynek mondtuk. Megöltük a még meg sem született gyermekeinket – s ezt szabad választásnak tartottuk. ... Gyermekeinket elfelejtettük megregulálni – s ezt önbecsülés-építésnek gondoltuk. Visszaéltünk a hatalommal – s ezt politikának véltük. Megkívtunk szomszédunk javait – s ezt ambíciónak tituláltuk. A világot szabaddossággal és pornográfiával szennyeztük be – s mi ezt a kifejezés szabadságának képzeltük. Kineveltük eleink időtálló erkölcsi értékeit – s ezt mi felvilágosodásnak tekintettük. Vizsgálj meg bennünket Istenünk és ismerd meg szívünket; tisztíts meg mindenfajta bűntől és szabadíts meg miket!*

(Folytatás a 2. oldalon)

*Minden kedves Olvasónknak
kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog,
békés újesztendőt kívánunk!*

Karácsony

Mint minden évben, mióta a kereszténység tért nyert a világban, a hívő keresztények készülődnek az Isten fia érkezésének megünneplésére. Talán nem is jó kifejezés a megünneplés, valójában minden hívőben újraszületés történik, azaz megújul hite, reménye, Isten és emberszeretete.

Advent – várakozás – készülődés a betlehemi esemény átélésére, a megtisztulás időszaka. Csak így ismerhetjük fel a kisdedben Isten fiát, látjuk meg benne Jézust, aki felebaráti szeretetünk parancsát az utolsó vacsorája előtt hirdette számunkra. Hitünk lényege szerint az erőszakot az elfogadó és megbocsátó felebaráti szeretet váltja fel. Az Isten szeretete nélkül az élet üres, érzelmek nélküli, nem kiteljesedő és nem gondoskodó! Isten fiának születésével új korszak, új családi és társadalmi rend jelent meg az emberek között, a szeretetét, az elfogadását, a megbocsátását!

(Folytatás a 2. oldalon)

Meghívó!

2008. december 24-én 14 órakor a templomban

Pásztorjátékot

adnak elő a gyermekek és a fiatalok.

Mindenkit nagy szeretettel várunk!

(Folytatás az 1. oldalról)

Karácsony

Most a világ országai újra nagy válságot élnek meg! Talán nem véletlen hogy advent havában történik az elbocsátások, kilakoltatások hulláma. Sokszor volt már így a történelemben, a mostani krízisnek az emberiség felelősségét kell szolgálnia! Nem dobhatjuk Isten ajándékait a liberális világ szemétdombjára! A keresztény ember felelőssége nagyobb, minthogy mi van a karácsonyfa alatt! Felülünk családtagjainkért, felülünk kis falunk jövőéért, amit elődeink hagytak ránk. Hinnünk kell a felebaráti szeretben, amit Jézus hirdetett, az alázatban, mellyel feláldozta magát. Mi nem élhetünk érzelmek és felelősség nélkül!

Nem véletlen, hogy ez az egyházi év Szent Pál éve volt, s hazánkban a Biblia éveként éltük meg, hiszen új misszióra van szükség! Szükség van a szavunkra, a cselekedetünkre, el kell kerülnünk az ígéretes csapdáját. Minden kereszténynek, katolikusnak az imádkozás és szolozsmázás mellett fel kell lépnie a nem is oly távoli nemzethalál ellen! Mint az apostolok Krisztus halála után, járnunk kell a közösségeket, meg kell szólítani az embereket! Ember fia ébredj!

Nem szép és ringató ez az adventi köszöntő, de most Isten fiának érkezését lelkünk olyan újjászületésével kell megélnünk, hogy hitünket akár vértanúként is megvallhassuk! Hit, haza, szabadság! A XXI. században, a tudás világában már elfelejtjük

(Folytatás az 1. oldalról)

A jászol üzenete

Szíven ütnek a sorok, mert nem csak az amerikai társadalomra, de ránk is igaz minden sora. De a jászol maga a remény! Azt is üzeni, hogy a világ nem tud annyira megromlani, hogy ne legyen egy zuga, ahol az igaz, a szép, a jó ki ne virágozhatna. Olvasom kis falunk fiataljainak vallomását a karácsonyról, és a szívem megtelik reménnyel. A soraik között ott a vágy az örök értékekre, a hitre, a családi tűzhely melegére, a megtartó hagyomány ápolására. Tápláljátok a reményt magatokban és avasatok be másokat is a szeretet titkába!

Kívánom minden kedves olvasómnak, hogy szereteteikkel együtt megtapasztalhassák a szeretet erejét! Ne lankadjon a törekvés egyikünkben sem, hogy minden nap egy kicsit jobbá váljunk, mert ez által születik újjá a világ!

Pekár István

vallásunk lényegét? Mi végre vagyunk a Földön? Mi végett kaptuk életünket az Úrtól?

Cselekvő felelősségünkre is felkészít minket az advent és a közelgő karácsony! A palóc ember minden napja régen és ma küzdelem és megkapaszkodás, ebben egyetlen társa az Isten! Ez az oka, hogy nemzetünkben talán az egyetlenek vagyunk, akik makacsul ragaszkodnak a templomjáráshoz, hogy min-

dennapi gondjainkat Istennel megoszthassuk, megújulhassunk benne, erőt mérítsünk belőle, s cselekedjünk akarata szerint! Most is azért virrasztunk az éjféli misén, hogy el ne szalasszuk az isteni Kisded érkezését, hogy az áradó kegyelem megújítson, s Magyarországot, a Szűz Anya virágoskertjét megőrizhessük a pusztulástól, Istentől való elfordulástól.

Kalmár Ildikó

Mindenki karácsonya

A XVIII. században karácsony ünnepének még nem volt akkora jelentősége, mint húsvétnek. A karácsony a millenniumi időkben kezdett szokássá válni. Ma a keresztény és nem keresztény világ legnagyobb ünnepe.

A magyar karácsony szó szláv eredetű. A középkor óta tartozik az ünnephez az örökzöld termőág, mint a túlélés és a megújulás szimbóluma (életfa), a mai karácsonyfa azonban a múlt századtól terjedt el. A család, a gyerekek, a szeretet ünnepévé vált, amikor is ajándékokkal kedveskedünk a szeretteinknek.

Egyre gyakrabban hallunk a panaszokat, hogy még karácsony ünnepét is elhomályosítja a mai világ pénzközpontúsága. Jelen korunkban, az egyre gyorsuló rohanó világban, mikor a hagyományok eltorzulnak, megtépződnek, a karácsony jelentősége is megváltozott. Mára az ünnep maga is az egyre növekvő fogyasztással jellemezhető. Takarítás, sütés-főzés, díszek és kivilágítás beszerzése, és az ajándékok tömeges megvétele előzi meg ezt a szent ünnepet.

Ám nem árt észben tartani, a pénz nem minden. Legyen az szegény vagy gazdag, egy-egy élet áll szemben egymással. Csak rajtunk múlik tehát, hogyan és miként cselekszünk az életben, miként éljük meg ünnepeinket. Az ajándékozás élmény, az igaz lélek és a szép gondolat élménye.

Tehát ne feledjük, hogy ez a nap Jézus, a Megváltó születésének napja, a szeretet, öröm, a béke, és a család, az otthon ünnepe. Herencsényben is nagy fontossággal bír a karácsony. Mivel kistelepülésről van, még nagyobb jelentősége van a szentmisének, a pásztorjátéknak. Mindannyiunknak megvannak a karácsonyi szokásai. Vajon miként tartják Herencsény lakói ezt a szent ünnepet, mit jelent az ünnep a számukra?

Cserődi Zsuzsanna:

Nekem és családomnak, a karácsony nem az ajándékozásról, a torkosságról, hanem Jézus születéséről szól. Ebben az idegtépő, rohanó világban legalább a karácsony legyen boldog, békés és egymásra figyelő pár nap. A bátyámékkal ünnepeljük a karácsonyt. December 24-én húsmentesen ebédelünk, ami azt jelenti, hogy halászlé kerül az asztalra, rántott hal, rántott sajt. A sütemény általában túrós lepény, mákos-diós bejgli, rétes. Ebéd után pedig feldíszítjük a fenyőfát, közben karácsonyi dalokat hallgatunk, ettől még különlegesebb a nap. A díszítés után süteményezünk és forralt

bort iszunk, gyertyák égnek, melyektől békés karácsonyi hangulat van a lakásban. Aztán megajándékozunk egymást, olyan dolgokat veszünk egymásnak, amit tudjuk, hogy biztosan fogunk használni. Kibontjuk az ajándékokat, beszélgetünk, tévét nézünk, majd elmegyünk az éjféli misére, és ekkor teljesedik bennünk Jézus születése.

Dropka Péter:

Számomra – mint oly sok embernek – a karácsony a szeretet ünnepe. Ilyenkor próbálok még több figyelmet fordítani a szeretteimre. A lányaim miatt nagy szerepet kap a karácsonyfa állítás, amit közösen szoktunk díszíteni. Minden évben szerepel a lányom a pástorjátékban, ezért ez sem maradhat ki a karácsonyi programból. Nagy boldogsággal tölt el, ahogy látom a gyerekeim szemében a csillogást, amikor bontják a „Jézuska által hozott” ajándékokat.

Farkas János:

Szerintem a karácsony a lélek ünnepe. Ilyenkor tele van az ember szíve szeretettel mások iránt. Meg kell tudni bocsátani, és bocsánatot kérni azoktól, akiket megbántunk vagy megbántottunk. A karácsonyt mindig családi körben töltjük, az előkészületeket, a fadíszítést, sütet, főzést megkoronázza a közös esti vacsora. Fontos dolog hogy az ünnepi asztalhoz tiszta szívvel és lélekkel ülünk, és a családból mindenki ott legyen az asztalnál. Vacsora végén mindig megeszünk közösen egy almát, hogy a családból ne vesszen el senki, és mindig van a terítő alatt egy pénzdarab, hogy jövőre is jusson legalább annyi, mint eddig. Vacsora után a fa alól előkerülnek az ajándékok is. Ilyenkor jó látni az örömet az arcokon. Röviden összefoglalva a jókedv, a szeretet és a megbocsátás ennek az ünnepnek a lényege.

Kalocsai Enikő:

A karácsony számomra a legfontosabb ünnep, pont ezért a számomra legfontosabb emberekkel, a családommal ünneplem. A készülő-

dés számomra takarításból, sütetésből és főzésből áll. Szoktunk készíteni halászlét, mákos gubát, rántott halat, beigli, fenyőtoaszt, mézeskalácsot és még rengeteg finomságot. Ilyenkor anyukámmal készítünk még valami kis ajtó díszet, valamint adventi koszorút, narancsba szoktunk szúrni szegfűszeget, szóval ünnepi díszbe és illatokba burkoljuk a lakást.

24-én délután apukám megkésztí a fát, a díszítést pedig ketten végezzük az öcsémmel. Aznap este ülünk együtt négyen az asztalhoz, és úgy fogyasztjuk el a karácsonyi vacsorát, hogy minden oda van készítve, így vacsora közben senkinek sem kell felállni az asztaltól, és a vacsora után egy négy részre vágott narancsot eszünk meg, hogy ezzel is erősítsük a család egysé-

gét. 25-én reggel pedig jön a Jézuska, és mindenki talál a fa alatt valami kedves, kicsi ajándékot, mert nálunk nem az ajándék nagysága, hanem a szeretet és a figyelmesség lényeg. Délután pedig összegyűn valahol az egész család és együtt ünnepeljük tovább a karácsonyt.

Lukács Rita:

Számomra a karácsony nagyon szép ünnep, a kedvencem. Mindig örömmel telt el, amikor arra gondolok, hogy végre van egy nap az életünkben, amikor együtt lehetek a családommal, azokkal, akiket szeretek. Ebben a rohanó világban sajnos erre nincs mindig lehetőségünk. Nem is az ajándékokról van szó, hanem a hangulatról, a szeretetről, az örömről, az együttlétről. Soha nem vesszük túlzásba sem az ajándékozást a családban, sem a ház, illetve a fadíszítését. 24-én mindig otthon vagyok a családdal, aztán 25-én megyünk a rokonokhoz, hogy velük is ünnepeljünk majd 26-án mi fogadunk vendégeket.

Lejegyezte: Tácsik Bálint

Karácsonyfa eredete

A karácsonyfa jóval ősibb szimbolikával bír, mint a keresztény ünnep maga. A feldíszített fa az egyiptomi hagyományokból származik, csak ott épp nem fenyőt, hanem pálmát ékesítettek fel. A győzelem jelképe volt a fa. A fa minden ősi nomád népnek a szent élőlény volt. Az Ószövetségben a kozmikus életerőt szimbolizálja, a pogány hitvilágokban az istenek lakhelyét jelenti. Az ősi germán hit szerint az emberi faj is a fáktól származik, a férfiak a kőristől vagy a tiszfától, a nők a nyírfától származnak.

Nálunk Európában egy kicsit módosult az üzenete. Az örökzöld ágai miatt az újjászületést jelenti, és az örök élet körforgását jelképezi. A skandináv országokban a fenyőfa „A” betűhöz hasonló alakja a születésre, a kezdetre utal és az ott lakóknak köszönhetően került be a kereszténységbe. A fa díszítésének, a díszeknek szimbolikus jelentőségük van, legfőképpen a Napot, Holdat, bolygókat, csillagokat, Földet, hónapokat és az időt jelenítik meg.

Pesten az első karácsonyfát valószínűleg Brunsvik Teréz grófnő állította 1824-ben. Az új szokás a városokban viszonylag gyorsan megho-

nosodott. Az 1840-es években már a polgárcsaládok karácsonyához az örökzöld fenyő is hozzátartozott. A karácsonyfát kezdetben almával, ostyával, dióval, mézespogácsa-alakokkal és cukorral díszítették. A díszek készítésekor fő szempont volt az ehetőség, a gyerekek fabontásakor nyálánságként megették. Már az első karácsonyfák is hajlított dróttal rögzített gyertyák égtek. A XX. század eleje felé már a díszek váltak a karácsonyfák meghatározó elemeivé. Az üvegdíszek gyártása egészen 1848-ig nyúlik vissza.

Már hagyománnyá vált, hogy a gyermekek és szüleik együtt várhatják a karácsonyt az óvodában. Az óvónénik szervezésének köszönhetően az év utolsó foglalkozási napján szülők és gyerekek közösen készítenek finom süteményeket (mézeskalácsot, sajtos sütit). Ez azért nagyszerű, mert így végigkövethetik, hogyan lesz a tésztakupacból finom ennivaló. Nagyon ügyesen segédkeznek a gyümölcsök összeaprításában, amiből gyümölcssaláta készül. Ez nemcsak ízletes, de egészséges is a számukra. Ezután közös játékkal tesszük színesebbé a délelőttöt, végül jóízűen elfogyasztjuk a megsültött finomságokat. A felnőtteknek ez a nap ugyanolyan nagy élmény marad, mint a gyermekeknek.

Dropka Péterné Bendiák Mónika

Karácsony az óvodában

Karácsony, vagy amit akartok

A karácsony kialakulása óta sokat változott. Már már nagyon megszokottá vált, s nem vesszük észre igazi jelentését. Fontos lenne mindenkinek átgondolni, mit is jelent neki karácsony, illetve mit kéne, hogy jelentsen.

Régebben úgy tartották, hogy advent előtt „András zárja a muzsikaszót”. December 15-étől már kezdték a szentcsaládot. Ilyenkor minden nap más családhoz mentek imádkozni. Advent a karácsony előtti négy hetet jelenti, és egyben az egyházi év kezdete is. Elődeink adventre, mint örömdetes böjtre tekintettek. Nem volt szabad táncos mulatóságokat rendezni. Ebben az időszakban minden nap hajnali misére mentek a keresztény családok. A herencsényi iskolában tanuló diákokat beosztották, felváltva jártak a hajnali misékre. A misék reggel hat órakor kezdődtek, s utána mentek iskolába. Az iskolában kántortanító oktatott. Karácsonyi időszakban ostyákat sült, melyeket a jó tanuló diákok hordtak házhoz. A tanulók ezért a tevékenységükért a házaknál diót, almát vagy körtét, esetleg egy pár fillért kaptak. Ez nem tűnik soknak, de mégis boldogok voltak, szeretetből csinálták. Örültek minden szem diónak. December 13-án a lányok 13 cédulára ráírtak egy-egy fiúnevet, aztán minden nap bedobtak egyet a tűzbe, és amelyik név legutoljára maradt, olyan nevű lett a lány férje. A lányokat leginkább mindig az érdekelte, hogy ki lesz a férjük. Ezeket a szokásokat gyakran összekötötték karácsonnyal is.

December 24-én jártak a betlehemesek. A betlehemesek a gyermek Jézust hordozták, s közben énekelve házról házra jártak terjeszteni az „örömhírt”. Azokban a házakban, ahol beengedték őket, röviden elmesélték Jézus születését. A betlehemezés előtt az úgynevezett „ablak alá járás” volt.

Az ablak alá járásnál szenteste a sötétben az ablakok alatt énekeltek, s a náluk lévő csörgős bottal kísérték az éneket. Azokban az időkben karácsonyfaként borókát állítottak. A borókát a nem messze lévő erdőből hozták, s míg a gyerekeknek feladatokat adtak a szüleik, addig titokban feldíszítették a fát. A karácsonyfára csillagszórókat, karácsonyi képeslapokat akasztottak. Szaloncukor helyett kockacukrot és kenyeret csavartak be papírba. Ezeket gyakran következő évre is eltették. A karácsonyfát egészen vízkeresztig meghagyták, addig nem volt szabad hozzányúlni. A gyerekeknek azt mondták, hogy most szállt el az angyalka és ő hoz-

ta a fát. Legelső dolga volt minden családnak az, hogy a fánál elénekelte a Mennyből az angyalt. Minden gyerek örült a karácsonyfának, akkor nagy jelentősége volt. A feldíszített fa alatt nem volt ajándék. A legtöbb gyerek néhány szem diót, almát, körtét kapott. Később kezdett terjedni, hogy a fa alá meséskönyveket tettek a gyerekeknek. A keresztény családok szenteste mindig elmentek az éjféli misére. Az éjféli misén álltak rá lucaszékére, hogy meglássák a boszorkányokat.

Az ünnepi vacsora elmaradhatatlan étele volt a mákos guba. Minden családnál került még az asztalra egy kis leves, diós-, mákos bejgli és gyümölcsök. Böven volt mindenképpen. Minden egyes ételből kellett enni, de csak miután megszentelték az ételt. Volt néhány szo-

kás, mely arra volt hivatva, hogy „jósoljon”, megőrizze a házban lévőket egészségben és békében. Ilyen szokás volt: vacsora végén diót törtek, s ha a megtört dió szép egészséges volt, akkor a következő évben jó egészségnek örvendtek az ott lévők. Szokás volt, hogy a kenyér pilléjét vagy almát szétvágták, egymás között felosztották és megették. Mindezt az emlékezés reményében tették. Akik ebből megették egy-egy szeletet, azok mindig megtalálták, soha nem felejtették el egymást. Nem hagytak veszendőbe menni egyetlen morzsát sem, mindennek célja volt. A vacsora végén összegyűjtötték a morzsákat szakajtóba, aztán mikor nagyon zengett vagy villámlott, ezt tették a tűzre. Miután ez a „szentelt morzsa” elégett már nem zengett, villámlott annyira. Karácsonykor az asztal alá búzáat tettek, összekeverték egy kis morzsával és azt adták a tyúkoknak. Ettől úgy vélték, hogy egész évben bőségesen lesz friss tojás. Az emberek igyekeztek mindenhez megfigyeléseket, hiedelmeket kötni, s nem volt ez másként a karácsonnyal sem. Manapság már lassan elkép-

zelni sem tudjuk, milyen elképesztő hittel, örömmel ünnepelték karácsonyt a felmenőink. Boldogok voltak pénz és ajándékok nélkül is, boldog volt a karácsony. Elég volt a pusztá tudat, hogy Jézus megszületett. Vele együtt megszületett a szeretet is, és mindenki hittel követte ezt a szeretet. Valójában örültek, hogy szerethettek, szerették egymást. Karácsony igazi lényege: sze-

retetben, boldogságban együtt lenni azokkal, akiket szeretünk. Sajnos a karácsony már nagyon „elültetiesedett”. Egyre inkább elveszik karácsony igazi értéke; de ki tudja, mit hoz a jövő? Visszatérni, meggondolni magunkat sosem késő.

Szeretném megköszönni a segítséget, információkat Szandai Pista bácsinak, Hering Teréz néni-
nek, Nagy Erzsébetnek! Ez úton kívánok kegyelmekben gazdag, áldott, békés boldog karácsonyt nekik és kis falunk minden lakójának!

Barkó Zsolt

Lelkipásztori levél

Kedves testvérek!

Atyai szeretettel és bizalommal fordulok hozzátok. Az újesztendőben néhány feladat megoldásához megértéseket és segítségeket szeretném kérni. Vannak bizonyos egyházi előírások és rendelkezések, amit szükséges megtartani, hogy az egyház élete Krisztus akaratát alakuljon. Krisztus alapvető feladatként fogalmazza meg minden megkeresztelt ember számára, hogy az egyháznak élő és egészséges tagjaként szolgálja Isten dicsőségét. Ennek néhány konkrét megjelenítési módját szeretném kiemelni.

1. Az őszinte Istenkapcsolat, amely az imádságos lelkületben és az Isten-emberszeretetben mutatkozik meg.

2. Az igazi szeretet megvalósítása mindig önmegtagadást, áldozat vállalást és erőfeszítést kíván.

3. A saját érdekét aláveti az Isten akaratának és a másik ember érdekének.

4. Tudja azt, hogy anyagi áldozatával is kötelessége támogatni és erősíteni az egyházközséget, amelynek tagja. Ez egyszerűen annyit jelent, hogy lelkiismeretesen megfizeti az EGYHÁZKÖZSÉGI HOZZÁJÁRULÁST, aminek alapösszegét a herencsényi képviselő testület fejenként 2400 forintban állapította meg. Természetesen ki-ki egyéni odaadásra és jó szívére hallgatva felajánlhatja nettó jövedelmének egy százalékát is. A kérés még az, hogy lehetőleg az első részletet március végéig a má-

sodik részletet pedig szeptember végéig eljuttassa az egyházközség számlájára. Aki ezt a segítséget szándékosan elutasítja, az önmagát gátolja az Isten útján haladásban.

5. A lelkipásztori szolgálat méltó bemutatása is igényli a kedves hívek egyéni, személyes áldozatát. Ezt fejezik ki, amikor anyagi áldozatot hoznak azért, hogy Isten előtt kedves és értékes legyen az elvégzett imádság és a felajánlott szentmise áldozta. Ez annyit személyes áldozatunkkal is imádságunkkal Isten előtt kedvessé és ünnepélyessé tesszük azt.

6. A plébánosnak kötelessége, hogy minden hónapban az első vasárnapon az egyházközség élő híveiért mutasson be szentmisét. Minden hónapban egy alkalommal a Püspök atya szándékára. Negyedévenként pedig az **egyházközség összes elhunyt híveiért**.

7. E kötelesség teljesítése azt eredményezi, hogy a hívek egyéni szándékára ritkábban tud szentmisét bemutatni. A közös szándéokra végzett szentmisék azonban mindenki számára kegyelem forrás lesz.

8. A kedves hívek anyagi felajánlása, teljes egészében a templom javát szolgálja. Amit arra használnak fel, hogy igazi és Istennek tetsző áldozatot tudjunk bemutatni. A befolyt összeget az egyházközség képviselői számolják és könyvelik, és összeg felhasználást figyelemmel kísérik.

9. Nagy segítséget jelentene a lelkipásztori tevékenységben, ha a kedves hívek mindig az Isten és az egyházközség ügyét és az embertársaik érdekét tartanák fontosnak.

10. A képviselő testület a plébános segítségére van az egyházközség ügyeinek szolgálatában. Tehát nem irányítja, hanem észrevételeivel és meglátásaival elősegíti munkáját. A felelősség, minden esetben a plébánosé, aki a Püspök atya engedélyével és beleegyezésével végzi feladatát.

Vagyóczi József
plébános

Mesteremberek

Ha jön a tavasz, újra dolgozunk!

A mesterembereket bemutató sorozatunkban ezúttal Szalai József kőművest kerestük fel. Ő azon mesterek közé tartozik, akik a csemperagasztók, zsákos habarcsok, púrhabok, gipszkartonok világában a szakma minden régi elemét ismerik.

– **Mikor ismerkedett meg a kőműves szakmával?**

– Tizenhat éves koromban már szénbányába dolgoztam. Ott olvastam egy felhívást, hogy kétéves kőműves oktatást szerveznek. Ez 1958-ban volt, ennek bizony 50 éve. Budapesten tanultam ki a szakmát egy bentlakásos szakmunkás iskolában, 1960-ban végeztem. Sok elméletet kaptunk, kevesebb gyakorlatot, pedig arra jobban szükség lett volna. Sikertelenül elhelyezkedtem a salgótarjáni magasépítőknél, a megyében sok helyen dolgoztam. Sok maszekot vállaltam az elkövetkező három év alatt, ekkor tanultam meg igazán a szakma fortélyait. Ma-napság Herencsény környékén már csak én tudok kővel dolgozni. Kisiparos keze alatt is dolgoztam nagyon sokat.

– **Az elmúlt fél évszázad alatt milyen építési módokkal találkozott?**

– Az ötvenes évek végén, a hatvanas években vert falak, a vályog falak (sok ház épült ilyen formában Herencsényben) és a rakott falak voltak a meghatározóak. Rakott falakat Dunaharaszti környékén ma is építenek. Rozsszalmából és agyagból készül, persze kő vagy beton alapra. Három lépésben vagy szintben építettük a falat. Egyszerre 8-10 házát vállaltunk el, mire végig értünk az első szinttel mind a nyolc házban, kezdhetjük elölről, mert kellően kiszáradt az először rakott fal. Három kör alatt készült el a ház. A 8–10 házát egy év alatt teljesítettük.

A vert fal szalmatörékből készült, ezt is összekevertük agyaggal, majd megtapostuk és kapákkal vertük az 50 centiméter magas zsáluba. 2-3 napig állt zsál, utána feljebb húzták, és megint raktunk rá fél métert. Így fokozatosan kész lett a ház, elérte a kívánt magasságot. Én sok ilyen házát vakoltam. Ilyen házak vannak Dunaharaszti és a közeli Varsányban is.

Ezekben az években vályogból építkeztek Herencsényben is. Szinte minden utcában találunk ilyen házakat. Az építkezés általában úgy kezdődött, hogy a rokonok összefogtak, vagy felbéreltek vályogvetőket. Először ugyanis vályogot kellett vetni, olykor 14–15 ezer darabot is. Sok búzapelyva kellett hozzá, úgy hordták kocsi számra a vályogvető gödörhöz. Mikor kiszáradt, az építkezéshez hordták és indulhatott a munka. Sárral falazták fel a válykot. A plafonra léceket vertek fel, hogy a pelyvák sár felragadjon. A belső falakat is törekés sárral vakoltuk, később nádaztuk, homokos meszes malterrel

vakoltunk, hogy szép sima legyen a fal. A 60-as évek végén álltunk át a vályogról a téglára.

Most már sokkal könnyebb, zsálukövekkel végezzük a föld feletti alapfalazást. Valaki terméskővel szereti kirakni a ház alapját. Időközben egyre nagyobb teret nyert a malteros munka, és bejöttek a ragasztott dolgok, az Ytongok. A modern világban minden felgyorsul, az építkezés alapanyagai is ezt a célt szolgálják.

– **Érte baleset az ötven év alatt?**

– A legsúlyosabb balesetem 2000-ben volt, leestem egy állványról, külső és belső bokatörést szenvedtem el. Pihentem is rá egy évet. Előtte 96-ban is ugyanezen a bokámon repedés keletkezett. Szerencsére rendbe jött, azóta sokat dolgoztam vele és még nem volt rá panasom.

– **Melyik épületére a legbüszkébb, már ha lehet ilyen kérdezni egy mesterembertől, hiszen mindegyik épülete a maga munkája, mindegyikért megtett mindent?**

– Igen, nagyon nem lehet kiemelni egy építményt sem, mert mindent a legjobb tudásom szerint csináltam, nem volt a munkáma soha panasz. De, ha választanom kell, akkor a herencsényi templomot emelném ki. Egy vállalat alkalmazottjaként többedmagammal a tornyot javítottam, még a szabadnapom alatt is kijártam dolgozni. A parókiát is többször rendbe hoztam, főleg Lengyel atya idején.

– **Az utánpótlást milyennek találja? Van, akire támaszkodhat a falu? Lát a szakmában megélhetési lehetőséget?**

– A fiatalok között van, akinek még sokat kell tanulnia, de vannak ügyesek is, akik jó munkát végeznek. Majd a jövő eldönti a sorsukat, ki mennyit fog a szakmában dolgozni. Aki meg akar élni belőle, az meg tud, aki hanyag és lusta annak befelegzett, nem lesz jövője ebben a szakmában.

– **A nyugdíjas évek hogyan telnek? Nyilván keresik még, mert hallok a visszhangját a munkájának, mindenki dicséri, méltán lehet büszke a múltjára!**

– Nyugdíjas éveim telnek-múlnak. Most tél van, pihenek az aszszonykámval. Majd ha jön a jó idő, újra dolgozunk.

Tácsik

Önkormányzati hírek

Pályázat

Előző számunkban adtunk hírt arról, hogy önkormányzatunk pályázatot nyújtott be egy 9 személyes kisbusz megvételére. Örömmel értesíthetjük a község lakóit, hogy a pályázatot elnyertük, s az új járművet 2009 tavaszán már birtokba veheti az önkormányzat.

A Belügyminisztériumhoz benyújtott, forráskiegészítő támogatást igénylő pályázatunk is sikeres volt. A kapott 2 millió forint támogatás némileg enyhített az önkormányzat költségvetési gondjain.

A hogyan telnek az évek, egyre gyakrabban jutnak eszembe régen meghalt emberek herencsényi gyermekeveimből. Feltűnik előttem Máli nene, egy hatalmas, testes házaló cigányasszony, aki a népviselethez elengedhetetlen kellékeket árulta. Nagyokat sóhajtozva, pihegve érkezett elvizesedett, vastag bokájával, és letelepedett a falaljára. Így hívtuk a tornácot, amely a lejtős udvarok hegyfelőli részén szinte belevágódott a hegyoldalba, míg az utca felőli oldalon másfél, két méter magas is volt.

Máli nene azt a részt választotta a konyhaajtó mellett, ahol a lába éppen leért az udvar földjére. Az asszonyok némi ételt, hideg vizet hoztak neki, ő pedig kipakolta holmiját. A hátán, batyuba hordta a kendőket és kelméket, míg egy kézi kosárba cérnák, fonalak, pántlikák, margitdíszek, pislancsik és egyéb, ma már ismeretlen ruhadíszek voltak.

Máli nene ezeket a holmikat jó részt az akkori Csehszlovákiában lpolyságon és Losoncon szerezte be. A határ közeli városokba az egykori Csehországból kerültek, ott működtek még a hatvanas években is azok a kisüzemek, manufaktúrák, ahol ezeket készítették. A bátrabb falubeli asszonyok maguk is elmentek bevásárolni, és voltak más házaló árusok is, de a szandai, vagy szandaváraljai illetőségű Máli nene volt az utolsó mohikánja ennek az atlantiszként eltűnő világnak. Több volt, mint holmi házaló kereskedő, nagyon szép csipkéket, és horgolásokat készített, valamint igen erős gatyá és szoknyamadzagokat font. Minden szövet professzionális ismerőjeként a kázmér, a csecse, a ternó, a kékfestő, a beliner és delin kendők, a kanavász, a bakacsín, a flokon, a futyina, a glott és a blokár kelmék minden titkát ismerte. Jó részüket elfeledtük mára, évtizedek óta nem éneklí senki, hogy

*Ha felkötöm fehér delin kendőmet
Minden szombat este várom a
szeretőmet.
De hiába várom, úgyis tudom,
hogy nem jön,
Helyette egy kékbolyás levél jön.*

Gyermekkori emlékeim

Máli nenéhez hasonlóan időnként feltűnt egy féllábú cigányember is, aki edényeket foltozott. Hatalmas faládát cipelt a hátán, tele különféle lemezekkel, huzalokkal, csirizes dobozokkal és szerszámokkal. Poggyászának súlya biztosan meghaladta a harminc kilót. A lyukas lábasokat, fazekakat tökéletesen be tudta foltozni, sokan még főzésre is használták ezeket, mások libaitató edényként hasznosították. Egy csikorgóan hideg téli délelőtt édesanyám forró, pálinkás teával kínálta, ő pedig elmesélte nekem, hogy miként vesztette el a háborúban a lábát. Visszavonulóban erőltetett menetben haladtak, és ő nagyon elfáradt, ereje végéhez közeledett. A parancsnoka megsajnálta, és felültette a lovára. Az ellenség valószínűleg a kimerült cigánylegényt nézte a parancsnoknak, őt célozták meg. A ló elpusztult, neki a lába veszett oda. Gyermekkoromban még sok hadifogollyal találkozhattunk, ma már szerencsére nem ismerjük a háborúnak ezt a kegyetlen világát, ami még évtizedekig kísértette a túlélőket.

A cigányokhoz köthető foglalatosság volt a nyúlborgyűjtés. Falunkban két nyúlborös élt, Jónás Dezső és Oláh Gyula. Mindketten kedves, jó szándékú cigányemberek voltak, akik nyúlborgyűjtésből tartották el tisztességgel családjukat.

kat. Köztisztelőben álló, megbecsült lakosai voltak a falunak. A környező falvakba is eljártak nagy csomagtartóval felszerelt biciklijükkel. Gyula bátyát egy alkalommal halápi nyúlborözésből hazafelé tartva egy gyakorlatozó harckocsi elgázolta.

Magam is szemtanúja voltam, amikor Surány felől a Pszota kanyarban feltűnt a hatalmas harckocsi. A lövegtornyán ült egy katona, egyik kezével a csőbe kapaszkodott a másikkal Gyula bátyát fogta, nehogy leessen. Mellettük volt a megviselt bicikli. Amint kiderült, a széles harci jármű meglökte az út szélén hazafelé bicikliző embert, aki nem az árokba, hanem a két lánctalp közé esett, és a hetvenmázsás szörnyeteg átrobogott felette. A katonák meg voltak győződve, hogy meghalt, de egy karcolás sem volt rajta csupán a feje tetejét tapogatta fájdalmasan, azt ütötte be a tank fenéklemezébe. Manapság nyilván ebből hatalmas kártérítési pert kerekítenének, de Gyula bátya kedélyesen fogta fel a dolgot. Ezzel sem sokan dicsekedhetnek, hogy egy tank átment felettük, mondta, és biciklijé romjaival elindult hazafelé.

Visszatérve a nyúlborözésre, viszonylag elfogadható jövedelmet biztosító foglalatosság volt. Egy bőrért 2–3 forintot kapott a gazda, nyilván ennek legalább a duplájáért adták tovább a nagybani felvásárlónak. Ez ma nagyon kevés pénznek tűnik, de ha összehasonlítjuk egy újság, egy kiló kenyér, vagy egy liter tej árával, kiderül, hogy a bőrért mai áron 200–300 forintot adtak. Ezért nem kellett mást tenni a gazdának, mint a frissen lenyúzott és kifordított nyúlborrt egy szalmacsutakkal vagy egy ágas fával kifeszítették, és az eresz vagy a fészert alá felakasztották. A bőr néhány nap alatt kiszáradt. Egy nyúl-tartó családban hetente 2–3 nyulat is vágtak, ez volt a legolcsóbb friss hús-forrás. A nyulakat a tehéntartó gazdák nem is ketrecbe tartották, hanem szabadon az istállóba. A tehenek olykor-olykor egyet agyontapostak, de a nyúl szapora állat. Ráadásul igénytelen, a marhák elhullajtott takarmányából is szépen gyarapodott.

A harmadik cigányok által űzött foglalatosság a teknővájás volt, amit Tupi Feri bátya űzött mesteri szinten. Szép arányos teknő, fatálai ma is sok portán fellelhetők még. Ezek megfelelően elvékonyított fallal készültek, ami az edényt könnyűvé tette, mégis ritkán repedt meg, vagy lyukadt ki. A teknőnek való fűz vagy nyárfát a gazdák idejében félretették és fedett helyen, lassan kiszáradtatták. Amikor elvezítette víztartalmát, üzentek a teknővájónak. Ő először baltával kinaggyázta kívül és belül, majd utána egy rövid nyelű, kapaszerű, de annál jóval vaskosabb célszerszámmal simára és ívesre faragta.

Házaló cigányok rendszeresen járták a falut, és árultak teknőt, tálalt, téstaszedő lyukas-kanalat, ki-

sebb, nagyobb fakanalakat, ahogyan a palócok mondják, varecákat, valamint gereblyét és sokféle vesszőkosarat. Keresett cikk volt a minden falusi aszszony által használt háti kosár, a kisebb-nagyobb kézikosár. A csirke és libakeltetéshez is fontak kosarat, kisebb méretű készült a tyúkoknak és terebélyesebb a ludaknak. A kétfülű kosarak közül a legnagyobb méretű a szecskás kosár volt, ebbe vitték a szálas takarmányt. Kisebb szolgált a répa, a krumpli tárolására, szállítására, és hasonló kosara volt a tűzifának is. Kosarat és vesszőseprőt sok falubeli férfi tudott kötni, de igazán szép kézi és hátikosár készítésére nem vállalkoztak. Ez a cigány mesterek privilégiuma volt.

Ugyancsak tipikus cigány foglalatosság volt a vályogvetés, ami szintén nagy tapasztalatot igényelt. Az agyag kiválasztása, a homokkal, törekkkel való keverés árnya, a taposás a vetés, a szárítás bizony tudást igényelt. A gazdák számon tartották a vályogvetőket, nekik hosszú várakozási listáik voltak.

Ahogyan a paraszti munka elveszítette a becsületét, úgy foszlottak szét ezek a cigány foglalkozá-

sok is. Ma, amikor a média gyakran ad hírt a magyarok és cigányok közötti viszályokról, elmondhatjuk, hogy az említett személyek bár szegények voltak, de nem szemlélték őket bizalmatlanul a falu társadalma, sőt köztiszteltet vette őket és családjukat körül. Munkájuk hasznos, mondhatni nélkülözhetetlen volt, termékeikre igényt tartott a lakosság.

Pekár

Egy család regénye

Később kellett volna születni

Hering János, Teréz néni nagyapja, mint juhászlegény, Nagyszőlőben született. Nagyon szegények voltak, Halápra, majd Herencsénybe költöztek. Fiatalon vitték el katonának, s amikor leszerelt, Harasztin lakodalom volt. Akkor még a hivatalnokok is elmentek és táncoltak. Jani bácsi szépen tudott énekelni, és Dropka Rozáliát kérte fel táncolni. Attól kezdve egyiküknek sem kellett más, és 1890-ben összeházasodtak, Szent Pálkor, nagy hóban. Sokáig szegények voltak, kenyerük sosem volt elég. Az volt a szerencséjük, hogy Jani erős ember volt. 1900-ban megszületett első gyermekük, Teréz, majd kétévente a testvérek, 1902-ben János, 1904-ben Mihály, 1906-ban Zsuzsanna, 1908-ban Mária és 1913-ban István. 1914-ben kitört az első világháború.

– Édesapám ekkor 10 éves volt. – meséli Teréz néni. – Az öregek emlegették, hogy soha olyan szél nem fújt, mint akkor. Előre jelezte a háborút, a veszteséget. 18 és 60 év között mindenkinek be kellett vonulni. Siratták az édesanyák a fiaikat, a gyerekek az édesapjukat, az asszonyok a férjüket.

Az első világháborút elvesztették, a magyar katonák fogságba estek. Körülkerítették őket, fel kellett adni Premysl-ben a várat. Mikor az utolsó lovat is megették, kitették a fehér zászlót. Ettől kezdve a magyar katonák orosz foglyok lettek. Egészen Szibériáig vitték őket. Eközben Oroszországban kitört a forradalom, s a vörös katonák azt szerették volna, hogy a magyarok álljanak be közéjük harcolni. Úgyis nemsokára győznek, akkor majd hazamehetnek. Azonban a katonák már nem akartak harcolni. Jani 6 évig volt fogságban. Miután hazatért, még két gyermeke született: 1921-ben József és 1922-ben Mária.

Zsemberknél (valójában Schönberg volt, csak a falu népe így nevezte) táncmulatságot rendeztek, ott találkozott Hering Mihály és Horák Mária, Teréz néni apja és anyja. Végül 1924-ben házasodtak ösz-

sze. Szegények voltak, de sokat dolgoztak, sertésekkel kereskedtek, még az ipart is kiváltották. Megvették a malacokat a környéken, és a módosabb vidékeken – Pest környékén, a Duna-kanyarban, Aszódon, a vásárokon árulták. Ha egyik helyen nem tudták eladni őket, akkor más vásárra mentek.

1928-ban megszületett Ilonka lányuk, aki 4 éves korában meghalt. 1932-ben született Teréz néni, majd 45-ben Ilonka, aki mindig a szülei szemére hányta, hogy elhunyt testvére nevére keresztelték, és biztosan amiatt betegeskedik. Ő később Dianára változtatta nevét.

1939-ben kitört a II. világháború. A levegőben német és amerikai, angol repülőgépek jelentek meg, a falvakat el kellett sötétíteni. Az ablakokra papírt rajzszögeztek, mert aki elmulasztotta, azt megbüntették. Budapestről – akkor az asszonyok nem dolgoztak – az anyák a gyerekeikkel a falvakba menekültek.

– Édesapám annyiban volt szerencsés, hogy nem sorozták be, mert a 4-esek kimaradtak. – jegyzi meg Teréz néni.

A lányoknak már 12 éves koruktól napszámba kellett járniuk, így kimaradtak az iskolából. Akkor egy lány nem lehetett beteg. Ha beteg volt, nem mehetett férjhez, lenézték.

Teréz néni 17 évesen, 1949-ben ment férjhez Hevér Józsefhez. A lagzijukban esett az eső, s akkor azt tartották, hogy amelyik meny-

asszonyoknak a lagzijában esik az eső, nagy bánata lesz annak. 1950-ben megszületett lányuk, Magdi, aki Pestre ment férjhez. 1951-ben Józsi bácsit elvitték katonának, és munkaszolgálatra kötelezték. Sokáig nem jöhetett haza, majd 1954-ben leszerelt. Három évvel később megszületett Józsi fiuk, aki péknek tanult, végül gépkocsivezető lett. Felesége Tácsik Klára tanárnő, három gyermekük van (Norbi, Noémi és Dominika).

– 1960-ban bejött a téesz, én itt maradtam – mondja Teréz néni. – 1969-ben megalapítottuk a pávakört, a párom pedig elment dolgozni a vasútra. Józsi csak hetente járt haza, vasárnap éjszaka ment el, és nem minden szombaton volt szabad. A vasútnál beszívta az ólomgőzt, majd megkapta a hasnyálmirigyrákot és 1986-ban, 55 éves korában meghalt. Tíz évre rá meghalt Magdi lányom is, aki férjét és két gyermekét hagyta itt.

Teréz néni ez után annyira elkecseregett, hogy hét évig nem látogatta a pávát.

– Ha még egyszer fiatal lennék, akkor is a páromhoz mennék, csak negyven évvel kellett volna később születni. – fejezi be az emlékezést Teréz néni.

Varga Judit

Egy fájdalmasan rövid élet

Halas Hering István Hering János és Dropka Rozália gyermekeként született 1913-ban. Érettségit követően elment papnak tanulni. 15 évet tanult Szegeden, Vácon és Esztergomban. Nyáron hazajött szabadságra, s egy kispap barátjával ellátogattak Szandára, ahol ittak egy kiskút hideg vizéből, majd lefeküdtek a fa alá. Leforrázta a tüdejét, súlyosan megbetegedett, a másik kispap is belázasodott. Istvánt az édesapja Mátraházára, Pestre és Gyarmatra vitte orvoshoz. Már ki volt hirdetve a papszentelés, betegsége miatt azonban halaszott egy évet, és Rozsnyóra ment tanulni. Itt ismét megfázott a tüdeje a nyitott ablaknál. Meg lehetett volna menteni, de nem tudott volna prédikálni. Azt mondta, ha nem lehet pap, inkább meghal. 1940-ben, 27 évesen halt meg.

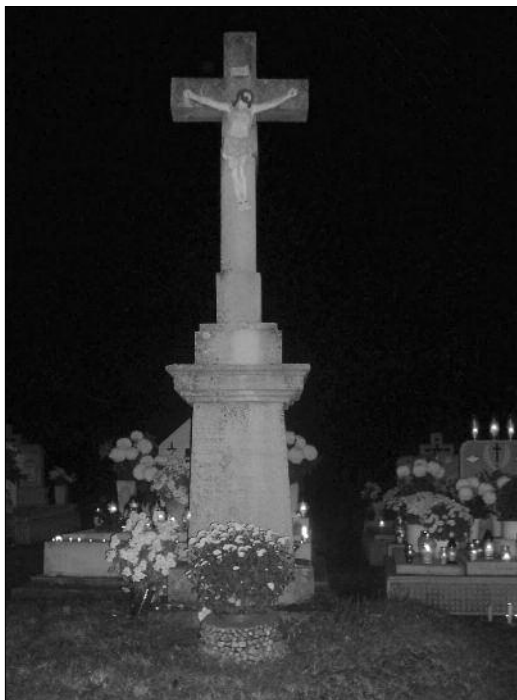
v.j.

Mindenszentek és halottak napja

November elsején és másodikán, mindenszentek és a halottak napján mindenki kilátogat a temetőbe, elhunyt hozzátartozóihoz. A sírokat krizantémmal, az elmúlás virágával díszítik, az emberek gyertyát, mécses gyújtanak, és elveszített szeretteikre emlékeznek. Sokan ezen a napon találkoznak a régen látott rokonokkal és barátokkal. **Mindenszentek** ünnepének kezdetei a IV. századba nyúlnak vissza, 741-ben, III. Gergely pápa idején jelent meg először. Egyetemes ünneppé IV. Gergely pápa tette, 844-ben. A halottak napját előzi meg, a halottak estéjének is nevezik. Vannak helyek ahol, akár 1–2 órán át szólnak a harangok a halottak emlékére. A mindenszentekhez és a halottak napjához kötődő szokásokat nem csak a hithű keresztény emberek gyakorolják. Magyarországon több évti-

zedes szünet után 2001-től újra munkaszüneti nap. Az angolszász országokban a mindenszentek napját megelőző este a halloween.

Magyarországon mindenszentek napján szoktak általában gyertyát gyújtani a síroknál, de vannak, akik ezt másnapra hagyják, mint nyugatabbi országokban. Egy a lényeg, a halottak iránti tisztelet, ha késve is tisztelünk halottaink előtt, de ne maradjon el. Magyarországon a sírok koszorúkkal és virágokkal való feldíszítése a 18. század végétől és a 19. század elejétől terjedt el német katolikus hatásra. Ezt a szokást a protestánsok is átvették Magyarországon.

Ezen a napon tilos volt a munka, egyes helyeken az egész „halottak hetében”. Csíkszéken több népszokás csatlakozik hozzá. Csíkdelnén, Kászon-újfaluban kenyeret sütnék a szegényeknek („Istenlepenye”). Csíkszentdomokoson külön helyen gyertyát gyújtanak az elfelejtett lelkeknek, november 3-án pedig engesztelő körmenetet tartanak. Magyarországon nagyon sok templomot szenteltek a mindenszenteknek és sok oltárkép ábrázolja őket. A mindszent nevet településeknek is adták, mint a Csongrád megyei Mindszent, vagy a Baranya megyei Okrimindszent, Szepesmindszent, Mindszentgodisa. Mindszenty József hercegprímás például, felvette a nevében a mindenszentek nevet.

A **halottak napja** későbbi eredetű, mint a mindenszentek napja. A holtakért való imádkozás szokása 998-ban kezdődött Franciaországban. Az ünnep a 11. században terjedt el széles körben a clunyi bencések hatására és a 14. században vált hivatalossá. Az ünnepet szükségesnek látták, mert a keresztény gondolkodás szerint a kisebb bűnökért a lélek a purgatóriumban bűnhődik, és üdvözülését

meggyorsíthatja, ha az élők könyörögnek érte. A Halottak olvasója imádságot szokták e nap gyakran mondani. A népi kultúrában a mindenszentekhez szinte egyetlen szokás sem kötődik, ezzel szemben a halottak napja igen színes hagyományokkal rendelkezik.

A halottak napjához rengeteg néphit kapcsolódik. Tilos volt a munka, nem volt szabad földmunkát végezni semmilyen formában. A halottak napján, sőt egész héten tilos volt mosni, mert így a halottak a vízbe kerülnének, a ruhák és anyagok megsárgulnak ez által. Sokfelé az is elterjedt, hogy a halottak e nap hazlátogatnak, ezért tiszteljük megterítették, gyertyát gyújtottak, amely a megtisztulást hozott. A néphit szerint azért kell megszépíteni a sírokat, hogy a halottak szívesen maradjanak lakhelyükben. Vannak vidékek ahol a

temetőkhöz, vitték ki az ételt, s a sírokra helyezték belőle, a maradékot pedig a koldusoknak adták.

Ezen a becses ünnepeken, mindenkiben előhozza azt a mondanivalót, hogy bizony mi sem úszunk meg, most még mi gondoskodunk ezekről, a sírokról, de kitudja, már lehet holnap mi fogunk ott fekvődni a humusz alatt. De nem szabad elszomorodni és magunkba esni ezen gondolkozva. Ezek a gyászos ünnepek arra is rávezethetnek, hogy az élet „túléli” a halált. Lehet, hogy a halál pillanatában úgy érezzük, egy kicsit elengedte a kezünket az Isten, de odaát újra megfogja, rátérünk az örökkévalóság mezejére. Ha ilyen szempontból nézzük az elmúlást, akkor a halál nem is ellenség, amelytől menekülni kell és elbűjni, hanem egy új kezdetet jelent mindenki számára.

T. Bálint

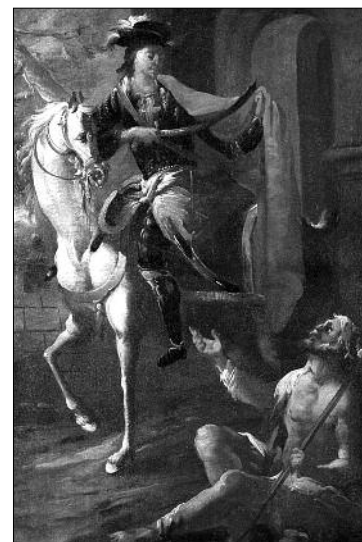
Szent Márton Ünnepe

November 11-e, Szent Márton ünnepe a magyar néphagyományban a gazdasági évet lezáró ünnep. Ez jelzi a tél kezdetét, a rossz hűvös idő eljövételét, ekkora számolnak el a pásztorok a gazdákkal a tavaszi nyári időszakban rájuk bízott állatokkal. Szent Márton napjára lezárulnak a betakarítási munkálatok, az ősszel szüretelt szőlőből kiforr az újbor. Novembert egyes vidékeken kis farsangnak is nevezték, ekkor még megtartották a lakodalmakat és multságokat, melyek majd az adventi időszakban tiltva lesznek.

Szent Márton valós személy volt, a Római Birodalom területén, Savariában (ma Szombathely) született 316-ban vagy 317-ben. Szülei pogányok voltak, apja római százados, Márton is katonaként került a mai Franciaország területére, ahol keresztény hitre tért, és kolostort alapított. 341-ben kilépett a seregből, Poitiers-be, Pannóniában, majd Milánóban és Galliában térített sok sikerrel. 371-ben püspökké szentelték Tours-ban, így Franciaország ismert személyisége lett. Legendák

születtek nem csak halála után, hanem életében is.

Egy legenda szerint Szent Márton szerénysége miatt nem akart püspök lenni, ezért elbűjt a libák óljában. Azok azonban hangos gágogásukkal elárulták rejtékelyét. Innen a Szent Márton lúdja elnevezés. Ezen a napon hagyományosan libát ettek a paraszt családok, úgy tartották, aki ezen a napon

libát nem eszik, egész évben éhezni fog. A liba mellcsontját időjósásra használták. Ha a csont fehér és hosszú, havas tél várható, ha barna, rövid, akkor sáros. A népszokás szerint ezen a napon minél többet együnk, mert annál erősebbek leszünk. Általában erre a napra forr ki

az újbor, amit Szent Márton bora-ként is emlegetnek.

Egy másik legenda szerint Márton egy napon koldussal találkozott. Megszánva a didergő embert kardjával köpenyét ketté vágta, és felét a koldusra terítette. Másnap ugyanazon az úton Krisz-

tus jött Mártonnal szemben, vállán az előző nap kettévágott köpeny.

Szent Márton életét csodák és gyógyulások kísérték. 379. november 8-án elhunyt, november 11-én Tours-ban temették el, és sírja felett kápolnát építettek. Franciaország védőszentje, ahogyan a pozsonyi koronázó dómnak is.

T. B.

Luca nap

Luca napján elsőként mindenki a Luca székre vagy a boszorkányságra gondol. De kinek köszönhető a nap különlegessége?

A nap Szent Luciához köthető. Luca napja a Gergely-féle naptárreformig, 1582-ig a tél legrövidebb napja volt, az évszak közepe, dologtöltő napként határozták meg. Maga a szent jótékonykodó, erényes, kedves szicíliai lány volt. Nemesi család sarjaként egy alkalommal elkísérte beteg édesanyját Szent Ágota sírjához, hogy a szent közbenjárását kérjék a gyógyulásban. Itt ál-mában megjelent neki a szent, és az égiek seregébe hívta.

Lucia kérte meggyógyult édesanyját, ne adják férjhez, mert ő Jézus Krisztus jegyesének tekinti magát. Az elhagyott vőlegénye ezért feljelentette a lányt keresztény hite miatt, így Krisztus után 304-ben Siracusában vértanúságot szenvedett. Szent Lucia emléke előtt az 5. századtól kezdve tiszteleg a római katolikus egyház. Szent Lucia mellett élt egy másik, rontó Lucia is hazánkban. Egy, még az ősi hiedelemvilágból származó boszorkány, az úgynevezett *Luca asszony*. Miatta ritkán adták e nevet a lányoknak. Mióta a hagyomány háttérbe szorult, gyakoribbak lettek a Luca nevek.

Hiedelmek

A naphoz számos szokás kapcsolódik. A mágikus eljárások, szövegek a tyúkok szaporaságát, próbálták elősegíteni. Megpiszkálták a tyúkokat, nagyobb tojáshozamra ösztönözve őket. Volt ahol maguk a gazdaasszonyok mutattak példát „ülésből” a kotlósoknak, a nyugati részeken vált szokássá a fiúk „kotyolni” járása. Az ősi hiedelem

szerint e napon tilos volt a lányoknak, asszonyoknak dolgozniuk.

Luca napja gonoszjáró nap is volt egyben, amikor a boszorkák megrothatnak embert, állatot, ezért védekezésül be kell zárni előlük minden ablakot, ajtót, még keresztet is rajzoltak az ajtókra. A seprűket is elrejtették előlük.

A pénz kiadása tilos volt, kölcsönkérni sem volt ajánlatos, semmiféle pénzes tevékenységet nem volt szabad ekkor folytatni.

Kedvelt szokás volt ekkor a Luca alakoskodás. Fehér lepelbe öltöztek fel és belisztezt arccal, fakanállal, evőeszközökkel, meszlővel ijesztgették a fiúk a lányokat, gyerekeket, majd kikérdezték, imádkoztatták őket. Aki jó volt, almát, diót kapott. A legények tréfából kicserélték a kapukat, szétszedték a szekeret, majd fölvitték a tetőre, ahol összerakták ismét bosszantván a ház gazdáját és családját.

Jóslásairól is híres volt e nap. Az ekkor készített lucapogácsával jósoltak a jövődőlbeli személyére, e célból készítették a lucacédulákat. 13 nevet írtak rájuk, egyet mindennap tűzbe vetettek, és amelyik karácsonyra megmaradt, az mutatta a jövődőlbeli. A lucakalendárium szerint a karácsonyig eltelt 12 nap időjárásából próbáltak következtetni az egész évre, a lucabúzából pedig a következő év termésére.

Boszorkánykereső

A hagyományok közül a lucaszék elkészítése a legismertebb, ami a boszorkák fölismérésére szolgált. A széket kilencféle fából készítették el: kő-kény-, jávor-, boróka-, körte-, jegenyefenyő-, som-

, akác-, cser- és rózsafából. Luca napjától karácsonyig „dolgoztak rajta”, innen a mondás is: *las-san készül, mint a Luca széke*. Karácsonykor kellett ráállni, ekkor láthatták róla a boszorkányokat, akik szarvat hordtak. Ezután a széket el kellett égetni.

Egyes helyeken mákot kellett az éjfél misére vinni, amit elszórván a rontó szellem fölkapkod, mi-alatt a nép egérutat nyer. Református vidékeken volt szokás a lucaszék keresztútra vitele, körülkerítése krétával, ezáltal láthatták meg az ott gyülekező boszorkányokat. Hazatérve fokhagymát tettek a kulcslyukba, kést vágta a bal ajtófélfába, keresztbe állították a söprűt. Ezek mindegyike hatásos fegyver a gonosz ellen.

Leggyakoribb ételmérgezés a szalmonellózis

A szalmonellózis a hazánkban előforduló leggyakoribb ételmérgezés. Ételmérgezést mondunk, pedig helyesebb ételfertőzés kifejezést használni. Klaszikus ételmérgezés a gombamérgezés. A szalmonellák baktériumok, amelyek a természetben széles körben előfordulnak. Megtalálhatók a vízben, a talajban, a takarmánynövényeken, a vízimadarakban, a rágsálókban, de hordozójuk lehet az ember is. A természetben körforgást írhat le az előbb felsorolt helyek között. Az élelmiszerlánc több helyen lehet érintett a baktériumokkal.

Az élelmiszerek közül az állati eredetű élelmiszerek, ezek közül is leggyakrabban a baromfi hús és tojás, valamint a sertés eredetűek a legjelentősebb fertőzési források.

A cél a szalmonellamentes állományok kialakítása mind a sertés, mind a baromfifajok esetében. A hatóság új rendeletével, az elvégzett vizsgálatokkal ezt igyekszik elősegíteni. Az állatállományok szalmonella-mentessége nem elérhetetlen, a skandináv országok mentesek ettől a kórokozótól.

Mikor kell ételmérgezésre gyanakodni? A gyanús étel elfogyasztása után 6–48 órával hányás, hasmenés és láz jelentkezik. A tünetek 2–3 napig tartanak. Gyermekeknél, időseknel a betegség elhúzódhat, hosszan tartó lázas állapot, tüdőgyulladás, mellhártya-gyulladás, agyvelőgyulladás, valamint csontvelőgyulladás is jelentkezhet. Elhúzódó esetekben idült bélgyulladás és különböző szervekben gyulladásos-elhalásos gócok alakulhatnak ki.

Mely ételek a leggyakoribb felelősök? Idősebb olvasóink valószínűleg még emlékeznek rá, hogy régen nem múlt el nyár fagyalt okozta ételmérgezés nélkül. A fő felelős a kacsatojás volt, amelyet a tyúktojás helyett alkalmaztak a hagyományos fagyaltkészítésnél. Ma már ez nem fordul elő, mivel megváltozott a technológia és kacsatojást is elvéve látni. Újabb és újabb ételeknél fordult elő szalmonellózis, így például 5000 ember betegedett meg a kilencvenes években eperleves fogyasztása után.

A sertéshús alapú élelmiszerek közül a disznósajt érdemel kitüntetett figyelmet. Nem véletlen, hogy nyáron nem merték megkockáztatni a készítését. Néhány éve hamísított élelmiszerként engedélyezett üzem címkéjével állítottak elő disznósajtot és több pesti piacon árusították. A portéka pechjükre szalmonellás volt, több ember betegedett meg tőle.

Nagyobb esetszámú járványkitörést okozott még füstölt kolbász, hidegkonyhai - elsősorban majonéz alapú - készítmények, csirkepaprikás, cukrászsütemények fogyasztása. 1996-ban 121 ember betegedett meg aranygaluska vanília sodóval nevű édességtől.

Mit kell tennünk a megelőzés érdekében? Fontos tudnivaló, hogy ételmérgezést akkor tudnak a baktériumok előidézni, ha lehetőségük van az élelmiszerekben nagyarányú elszaporodásukra. Ennek oka lehet az előírt tárolási hőmérséklet be nem tartása. A másik leggyakoribb ok a készételek utófertőzése. Ezért a fogyasztásra kész további hőkezelésben nem részesülő élelmiszereket el kell különíteni a potenciálisan szalmonella hordozó nyers húsoktól, valamint a tojástól. Ugyancsak kerülni kell a nyers élelmiszerek előkészítésekor használatos eszközök használatát – tisztítás-fertőtlenítés nélkül – készételek szeleteléséhez, kiszolgálásához.

Szerencsénkre vannak eszközeink arra, hogy ételeinket mentessük az ételmérgezést okozó baktériumoktól. A baktérium érzékeny a savanyú közegre, így pH 4-es kémhatás elpusztítja, vala-

mint 70 °C-os hőmérsékleten történő – az élelmiszer minden porcikájára kiterjedő – hőkezeléssel biztosan meg tudunk tőle szabadulni.

Ha ezeket az óvintézkedéseket megtettük, a magunk részéről mindent megcselekedtünk az ételmérgezés megakadályozása érdekében. Az aggálymentes élelmiszer előállítás az előállító felelőssége.

Dr. Hegedűs Szilárd

Közlemény

Értesítjük a lakosságot,
hogy
szemzeteszákok
a Polgármesteri Hivatalban
megvásárolhatók

205 Ft/db áron.

Önkormányzati hírek

Nyit a könyvtár!

Tájékoztatjuk a lakosságot, hogy a községi könyvtár 2008. december 8-tól újra megnyílik az olvasóközönség előtt! A Herencsényi Önkormányzat jóvoltából átalakításra került könyvtár a régi klubhelyiséggel közös teret alkot. Ezzel elkezdődött községünk kulturális központjának megvalósítása. A régi klubhelyiség teleházzá alakult és a könyvtárral együtt működik. A könyvtár régi bejárata megszűnt. Az új bejárat egyben a teleház bejárata is.

A könyvtárban az állományellenőrzés és a selejtezés lezajlott. Kérünk mindenkit, akinél még könyvtári könyv van, szíveskedjenek visszahozni, hogy a munkálatokat időben befejezhessük.

Nyitvatartási idő:
hétfő–péntek 12.00–17.00-ig!

A beiratkozás díjmentes.

A mozgócserre könyvek továbbra is elérhetőek mindenki számára.

Szeretettel várunk mindenkit, aki tagja szeretne lenni könyvtárunknak!

Idősek Napja

Az ENSZ először 1991-ben rendezte meg az Idősek Világnapiját, azóta minden év október 1-én köszöntjük nagyszüleinket, idős ismerőseinket. Ebből az alkalomból – egy kicsit csúszva az időben – a művelődési házban november 23-án műsorral és egy kis uzsonnával kedveskedtek nyugdíjasainknak a falubeliek és a meghívott vendégek.

Jusztin Józsefné polgármester asszony köszöntött minden összegyűltet. Beszédéből idéznék egy mondatot: „a jól eltöltött élet tuda-

ta, a szépre való emlékezés az időskor legnagyobb ajándéka.” Reméljük, ez kiemelkedően igaz arra a négy lakosra, akik az idén betöltötték a 90. életévüket, a 98 éves *Bartus Jánosnéra* (Oláh Ilona), a 95 éves *Hering Istvánra*, a 93 éves *Pszota Istvánra* és a 90 éves *Bacsó Istvánné* (Erdélyi Veronika). Is-ten éltesse őket sokáig!

A műsort az óvodások nyitották meg, akiknek versei és énekei minden jelenlévő szívét megmelegítették. Ezután Stír Klaudia, Oláh Enikő és Jenei Beatrix mondott verset. A cserhátsurányi alsótagozatos diákok játékos népi táncal készütek erre az alkalomra, akiket Hamvasné Szedlák Tünde tanított be. A két herencsényi népdalkör mellett a szandai csoport szereplését is élvezhették az idősek. Verset mondott még Kiss Vivien és Barkó Fanni is, és a balassagyarmati lányok: Perjési Zsófia és Hevér Dominika táncá színesítette a műsort. Az időseket képviselte a mesemondó Bartus Józsefné és Hevér Józsefné, aki énekelt.

Ismét köszönet illeti *Kosik Mihálynét*, *Hevér Józsefnét*, *Horák Jánosnét*, *Korbely Ferencnét*, akik fáradságot nem ismerve sütöttek-főztek, a terített asztal az ő kezük munkáját dicsérte. Köszönet illeti azokat is, akikre mindig lehet számítani, ha egy kis munkáról van szó. Köszönjük a közösség lelkeinek, életben tartóinak fáradozásukat.

A műsor után az idősek uzsonna mellett beszélgethettek egymással. Jó alkalom volt ez arra, hogy elfeledhessék mindennapi gondjaikat, és önfeledten szórakozhassanak ezen a délutánon. Egy Goethe idézettel zárnám soraimat: „Nem öregg é válni, hanem az öregséget hordozni művészet.”

Dropka Péterné Bendiák Mónika

Fonó hírek

Márton napi fonó

Az idén november 8-án tartottuk a Márton napi fonó című rendezvényünket. A helyi résztvevőkön kívül vendégül láthattuk a szandai hagyományőrzőket, akik polgármesterük vezetésével érkeztek, szinte kivétel nélkül népviseletben. A hangulat az első perctől kezdve kellemes volt, vendégeink aktívan részt vettek a bemutató műsorban. Grenyó János hangulatos zenéjére késő estig rop-ták a táncot herencsényiek és szandaiak egyaránt. Habár maga a rendezvény csupán néhány órási kapcsolódást nyújtott, aki eljött, nagyon jól érezhette magát.

Célunk a hagyományőrzésen, vagyis a hagyományos népi tevékenységeken, kultúra és öltözet bemutatásán túl a fiatalokkal való megismertetésük, elfogadtatásuk. E törekvésünknek évről évre változó a sikere, az idén azonban néhányuk – akik egyébként aktív segítői alapítványunknak –, nemcsak futó látogatóink voltak, hanem ott maradtak, táncoltak, mulattak is, bizonyítva ezzel, hogy a fiatalok nemcsak a diszkóban vagy koncerten érezhetik jól magukat.

Ambrózi

Elfeledett ételeink

A kemence

Herencsényben a 19–20. században a külső kemence építése volt szokásban. A kemencét a házhoz kívül, de fedett helyen építették meg, „a fal alja végiben”. A külső kemencében süttöttek, aszaltak, és a húst is itt füstölték. A füstöléshez könnyen égő anyagokat használtak, majd a tüzet lefojtották, és a kéményt záró vaslemezt, a sublerit kihúzták. Így a füst a hússal megrakott felső térbe, a füstölőbe áramlott. Kenyérsütéskor a tűzteret fával erősen felfűtötték, a kenyerek berakása előtt „elősütést” végeztek, ekkor készültek el a lángosok. Ezután következtek a kenyerek. Egy-egy kemencében akár 6 darab szép kerek, kb. 3 kg-os kenyér is elfért. Ennyire volt szüksége egy családnak a következő kenyérsütésig, ami 10–14 naponta következett.

A külső kemence előnye volt, hogy nyáron nem melegítette fel a lakást, ha süttöttek. A kemencében sült a túrós lepény, a szilvalekváros kalács, itt pirították ropogósra a krumplibuktát, a túrós haluskát. A

kemencében sült étel, sütemény íze, illata semmihez sem fogható, utánóztatlan, mivel az ételt minden irányból egyszerre éri a megfelelő hő.

S ha már elkészült a kenyér, kalács, még kihasználták az értékes hőt, ilyenkor megszáritották a kemencében a következő sütéshez szükséges fát. A kemencét nemcsak fával lehet kifűteni. Eleink értettek hozzá, hogyan takarékoskodjanak az értékes tüzfával. Tüzelőanyagként használták a kukoricaszárát, vagy a szőlő meteszésekor keletkezett „venyigét” is.

A nyár gyümölcsei a langyos kemencében váltak téli csemegévé. Igazi finom-

ság a magvaváló szilvából készített aszalt szilva. Minden gazdasszony gondoskodott róla, hogy gyermekeinek a tél folyamán kedveskedhessen az ebből készített habart szilvával, ami különleges desszertnek számított.

Habart szilva

Az aszalt szilvát megmosták, puhára főzték, majd tejjel behabarták. Fahéjjal, cukorral ízesítették.

Sonkás-kolbászos káposzta

A sonkát vékony csíkokra vagy darabokra, a kolbász karikákra vágta, majd hagymás zsíron megdinsztelték. Tetejére savanyúkáposztát tettek, és annyi vízzel öntötték fel, amennyi épp ellepte. Lassú tűzön összepuhult. Végül vékony rántással berántották.

Héjában sült krumplival táltálták.

Paulik Mihályné

elbeszéléséből összeállította:
Ambrózi Erzsébet

Lentről minden másként látszik

Ötvenhárom éve egy kis nógrádi faluban születtem, majd a kordivat szerint az általános iskola elvégzése után elkerültem onnan. A falu ugyanis a 20. század közepétől csak arra való, hogy a kisgyermeket felnevelje, és átadja annak a világnak, ahol állítólag karriert csinálhat. Ma már erre sem jó, mert a kistelepülési iskolákat jórészt bezárták, vagy ha mégsem, az ambiciózusabb szülők az iskolás évek kezdetekor, vagy a felső tagozatra váltáskor a városba költöznek.

Én az egyetem után még két évre visszamentem a szülőfalumba agronómusnak, ahol olyan emberekkel dolgoztam, akiket ma is szeretek, tisztetek, de a gazdasági kilátástalanság és a fiatal emberekre jellemző elvagyódás erősebb volt bennem, mint az ősök földjéhez való ragaszkodás. Budapesti lakos lettem és újságíró, de időközben megözvegyült édesanyámat hetente-kéthetente látogattam. Egy ideig málnát termesztettünk a nagy kertünkben, telente disznót vágtunk, aztán a nyolcvanas évek végére ezek lassan elmaradtak. A rendszerváltáskor éltem a kárpótlás adta lehetőségekkel, földeket árvereztem, gyerekkori barátaimtól, ismerőseimtől is megvásároltam a visszakapott földeket.

2005-ben megszűnt fővárosi állásom, az uniós csatlakozással vonzó támogatási lehetőségekhez jutott a mezőgazdaság, így újra felfedeztem elbokrso-

dott, elhanyagolt földjeimet. Egykori, Dunántúlon élő egyetemi évfolyamtársammal húsmarha tartásba fogtunk. A teheneket nem fejjük, legolcsóbban igyekszünk tartani őket, és az évente születendő borjút értékesítjük.

Társam soha nem szakadt el a mezőgazdaságtól, sikeres állatkereskedő és szarvasmarhatartó évtizedek óta. Akkoriban hét falu határán átmehetett az ember, hogy legelő háziállattal találkozhatott volna Nógrádban. Jellemző, hogy a falusi gyerekek az első jószágokat úgy nézték, mintha elefántokat látnának. Addig csak tévében látták mind a kettőt.

A telepfenntartás teendői miatt minden héten legalább egyszer megfordulok a farmon. Bekapcsolódtam a község társadalmi életébe, 2006-tól községi képviselő vagyok, és néhány lelkes emberrel községi hírlapot készítünk. Jól ismerem a helyi viszonyokat. Időm nagyobb részét azonban Budapesten élem, cikkeket

írok, filmeket készítek, oktatok a Szent István Egyetemen. Szívesen időzöm olyan körökben, ahol a vidék, a mezőgazdaság és a környezeti kultúra kérdéseit feszegetik. Látom a falut közelebbről és távolról, letről és fentről. Minden oldalról másnak látszik, minden látószög torzít, valószínűleg az én szubjektív megközelítésem is tartalmaz tévedéseket.

Azt hiszem a fővárosi, a politika és a média holdudvarához kötődő értelmiség közhelyes szemlélete áll legtávolabb a valóságtól. Ebből a körből kerülnek ki az úgynevezett szakértők is, akik a médiának nyilatkoznak, kerekasztal beszélgetésekben, belvárosi vitaesteken helyzetértékeléseket tartanak, a kilábalás lehetőségeit taglalják. Többségüknek mély, gyakorlatias ismerete erről a világról nincsen. Évente egy-két alkalommal fordulnak meg falun. Búcsún, szüreti mulatságon, falunapon vendégtetetik magukat, vagy nyári kirándulásokon szereznek némi benyomást, amiről aztán cikkeket, tanulmányokat írnak, olykor könyveket is. Nem ellenük fogtam azonban tol-

lat, a legtöbbjük jószándékában sem kételkedem. Inkább arról szeretnék néhány gondolatot papírra vetni, hogy miként látom a szülőfalumhoz hasonló ezer főnél kisebb községek helyzetét.

A születésemkor a magyar falu még önmagában életképes volt, alig néhány ipari terméket használt, és adót fizetett, nem pedig támogatásból kellett eltartani. Nyilván az a világ már nem jön, nem is jöhet vissza, de a nyugat-európai, vagy akár a horvátországi vagy székelyföldi példák mutatják, hogy a vidéki emberek boldogsága nem csak a nyugdíjtól, és a szociális támogatásoktól függ. Nálunk valami nagyon elromlott, és ezt helyre kell hozni.

A városi értelmiségi szemlélete érvényesült a rendszerváltás idején, a nemzeti vagyon elosztásakor is. Így következhetett be, hogy miközben a városok önkormányzata jelentős ingatlanvagyonhoz jutott, a falvakban még az egykori közbirtokossági földeket is elárvereztették. Az a néhány községi épület – tanácsház, kultúrház, iskola, óvoda, egykori bikaisztálló, tűzoltó szertár stb. – semmiféle piaci értékkel nem bír, kereslet híján el nem adható. Néhány iskolának helyet adó kastély, kúria még az ezredvég előtt elkelte néhány millió forintért. Szinte kivétel nélkül távoli városból, vagy külföldről érkezett a vevő. Az én iskolám ötmillió forintos vételára a gázbevezetés önrészehez járult hozzá.

Évről évre, amikor a képviselőtestület tárgyalni kezdi a következő esztendői költségvetést, a bevételek mintegy 20–25 millió forinttal alacsonyabbak a várható kiadásoknál. Ekkor megpróbálunk néhány milliót lefaragni a kiadásokból, összevesszünk a körjegyzőség dolgozóival, a körzeti iskola tanáraival, az óvoda alkalmazottaival, a hagyományőrző csoportok vezetőivel, a sportkör elnökével, akik egyébként is a lét és nemlét határán vegetálnak már évek óta. Az elégtelenből próbálunk lefaragni, nem nagyon találunk felesleges forrásokat. Minden negyedik-ötödik faluban van már csak futballcsapat, ez gyűjti össze a környékből az ügyesebb fiúkat. Egykor a falu negyede-harmada is eljárt a meccsre, a futballpálya fontos helye volt a közösségi létnek. Ma már legfeljebb a család

kíséri el a fiút a szomszéd csapathoz vendégszerepelni.

Amikor falunapot, búcsút, szüreti ünnepet rendezünk, a községi önkormányzat minimális összeggel tud hozzájárulni a költségekhez. A hangosításhoz, a kulturális programokhoz, a fontosabb vendégek fogadásához a helyi vállalkozók adják össze a pénzt, és a törekvőbb családok hoznak egy-egy tányér süteményt, takarítanak, csinosítják a falut. Az egészben az a szomorú, hogy elég lenne 2–3 millió forint szabad pénzzel rendelkezünk, ahhoz, hogy legalább a látszata legyen annak, hogy mi valóban a községünk döntésképes képviselői vagyunk.

A költségvetési sarokszámok között a legnagyobb tételek a körjegyzőség, az iskola, az óvoda stb. fenntartási költségei, amik aztán éppen csak megfordulnak a számlánkon, majd utalják őket a felhasználóhoz. Álszent megoldás az oktatási létesítményeket önkormányzati tulajdonként számon tartani, nyugodtan lehetnének állami kézben, mint Ausztriában vagy Szlovákiában.

Szóval nincs pénz semmire, és a pályázati támogatásokból csepegtetett összegek sem jelentenek kilábalást. Tízmilliókat lehet nyerni polgármesteri hivatalok, művelődési házak akadály-mentesítésére olyan faluban is, ahol egyetlen kerek szék sem él, miközben sok közösségi komfortot biztosító elem hiányzik. Tíz fontosabb helye lenne a pénznek, de mit tehetünk, ha ilyesmiket támogat Brüsszel. Arra költünk, amire költünk!

Nincsen pénz közösségépítő programokra, holott ez lenne a legfontosabb feladat. Ahol már évtizedek óta nincs iskola, ott soha vagy nagyon ritkán emlékeznek meg a nemzeti és állami ünnepekről. Nincs, aki verset mondjon, aki ünnepi hangulatot teremtsen, holott ezek az események alkalmasak lennének arra is, hogy az idősek és a fiatalok, valamint az őslakosok és a betelepülők megismerjék egymást.

Mi lenne a megoldás? Úgy vélem, hogy a fundamentumig kellene visszabontani a közigazgatási rendszert, és a helyben lakókkal megbeszélve újra építeni a vidék, a falvak világát. A községek egyetlen erőfor-

rása a történelmi határunk termőföldje lenne, amelynek hasznából azonban a helyi közösséget a rendszerváltáskor kizárták. Jellemző, hogy a főváros legélhetősebb részén egy tíz négyzetméteres kutyaürülékkel szennyezett járdadarab után beszédhető óras parkolási díj azonos egy tízezer négyzetméteres földdarab éves vadászati bérleti díjával. Miközben a falun lakó a városba menve néhány óras tartózkodásért több száz vagy akár ezer forintos parkolási díjat kénytelen fizetni, azt el kell tűrnie, hogy községe erdejében terepjáróval érkező városi gombaszedők olykor többszázezer forintnyi gombát gyűjtsenek, mások terepmotorjaikkal, kvadjaikkal méteres árkokat vájjanak a domboldalak talajába.

Miért kell engedni, hogy tegyék mindezt? – tehetik fel a kérdést, hiszen ezek törvénytelen cselekmények. Egyrészt a községeknek nincs pénzük mezőőrökre, másrészt nem a saját tulajdonukat védenék, hanem távol, gyakran külföldön élő földtulajdonosokat, értük nem konfrontálódnak senkivel. A vidék jövőjének egyik záloga a termőföld hasznából való részesedés lehet!

A magyar vidék sorsa a falusi élet vonzóvá tételével fordulhat jóra. Addig minden ambiciózus fiatal elmenekül a faluból, amíg helyben nem kaphatja meg azt az ismeretanyagot, ami az európai uniós kihívásokhoz szükséges. Nyilván egy néhány száz lelkes falu erre önmagában alkalmatlan, de a kistérségi központként működő várossal együtt már a feltételek megteremthetők. Így aki akar, vidéki környezetben is európai kulturális szolgáltatásokhoz juthat. 10–20 kilométeres távolság ma nem jelenthet elzártságot, még akkor sem, ha a tömegközlekedés a működésképtelenségig lepusztult.

Meg kellene értetni az emberekkel, hogy nem érdemes messze áron alul eladni a falusi házat, hogy tíz kilométerre levő kisvárosban ötszörös áron vásároljon egy másikat. Ez a törekvés a legtöbbször csak a kordivattal magyarázható, semmi egyéb racionális magyarázata nincs. Fel kell ismertetni a természeti környezet, a kisközösségi lét értékeit, nem pedig városi szemlélettel és elvárásokkal kell falun lakni. Értelmes, okos, tenni kész fiatalok tölthetik meg élettel a falvakat, nem pedig a lakásmaffia áldozatait, és a faluról-falura vándorló antiszociális családok, akiknek a helyi módosabb emberek adják össze a pénzt, hogy másik faluba költözhesselek.

A magyar falu sok torzulástól szenved, a gazdasági és közösségi lét helyi, valamint a 21. századi életforma elemeinek kistérségi megteremtése számos intézkedés nyomán teremthető meg. Ilyen a közbiztonság, a szolgáltató rendszer, az oktatás, az egészségügy, a hit és erkölcs helyének megtalálása, megerősítése, a hagyományok, a népi kultúra vállalása és ápolása stb. E kérdésekre a következő számunkban visszatérünk.

Pekár István

(Ez a cikk egy országos folyóirat megbízásából készült, ott jelenik meg lapunkkal egyidőben.)

LEADER

Az Ipoly Menti Palócok Helyi Közösségét szeptember 26-án nyilvánították nyertes Leader-akciócsoporttá. Az ötven település tömörítő csoportnak Herencsény is tagja. November 20-án ünnepélyes keretek között vehették át a települések vezetői a LEADER Közösség táblát **Borenszki Ervin** és **Lombos István** országgyűlési képviselőktől. **Markó Antal**, a Leader-közösség vezetője beszédében kifejtette: „A fő cél, hogy a problémákból kiindulva elérhető táj, elérhető kultúra és elérhető vidék jöjjön létre az Ipoly mentén. Komplex rehabilitációs programra van szükség, amely a környezeti adottságokat, a természeti és épített örökséget, s az idegenforgalmat is magába foglalja, s ha ezen a területen válto-

zások következnek be, akkor megállítható a falvak elöregedése. A program sikere az új mikroállalkozások létrehozásán és a meglévők fejlesztésén áll vagy bukik.”

Gólyahír

2008. november 6-án megszületett
Mucs Tibor és Koplányi Erika kislánya,
Gyöngyi.

2008. november 16-án
Bucsánszki Csaba és Oláh Anita
örülhettek első gyermekük,
a kis **Szabolcs** születésének.

*Jó egészséget kívánunk a szülőknél
és a gyermekeknek, és sok örömet kívánunk
a családnak a kis jövevényekhez!*

Novemberben és decemberben őket ünnepeljük!

November 8-án	70 éves	Fábián János	Lisznyai u. 11.
November 11-én	40 éves	Bacskó Zsolt	Kossuth u. 84.
November 17-én	25 éves	Szandai József Boldizsár	Lisznyai u. 15.
November 20-án	80 éves	Bacskó Istvánné Sági Borbála	Dózsa u. 14.
November 21-én	60 éves	Lenner Istvánné Hatala Ilona	Kossuth u. 150.
November 25-én	50 éves	Pszota László	Kossuth u. 36.

December 2-án	65 éves	Jusztin Józsefné Bartus Erzsébet	Kossuth u. 82.
December 4-én	70 éves	Varga Istvánné Szalai Mária	Petőfi u. 7.
December 8-án	25 éves	Lukács Katalin	Hunyadi u.
December 18-án	65 éves	Perjesi István	Dózsa u. 17.
December 27-én	40 éves	Szabó Tibor István	Béke u. 22.
December 25-én	75 éves	Barát István	Lisznyai u. 4.
December 30-án	40 éves	Paulik Tibor	Lisznyai u. 5.

Isten éltesse Mindannyiukat!

Gyász

Kegyellel búcsúznak...

Pekár Jánosné (Horák Ilona), aki született 1925. január 7-én,
meghalt 2008. november 2-án. 83 éves volt.

Szilfai Jánostól, aki 2008. november 16-án hunyt el.
Született 1961. január 3-án. 47 éves korában érte a hirtelen halál.

Gyenis Józsefné (Drinoczi Paula). Született 1924. július 28-án,
meghalt 2008. november 17-én. 84 évet élt.

Kiss Mihályné (Kmeti Ilona).

Született 1938. május 25-én,
meghalt 2008. november 24-én. Élt 70 évet.

Emléküket megőrizzük!

Házassági évforduló

EZÜSTLAKODALOM

25 éves

*házassági évfordulóját ünnepelte
2008. november 19-én*

**BANGÓ ATTILA
és MAJOROS ERIKA**

*További hosszú, boldog életet
kívánva köszöntjük Őket!*

*Köszönöm Neked,
Hogy megosztod velem
Az életem.*

*Köszönöm, hogy melletted
Nem kopott meg a szerelem,
És köszönöm,
Hogy most már mindig
Velem leszel.*